

RESSORGIMENT

SUMARI

LLUITES PREMATURES. - P. de Reig: EL NOU PAPER D'EN LERROUX.
Trinitari Mestre: L'AFER BLOCH. - M. Rossell i Vilar: UN AMIC
DE CATALUNYA. - CANÇONS POPULARS DE CATALUNYA. - LES
NOSTRES INSTITUCIONS. - Sebastià Sánchez-Juan: EL GUST DE
AMOR. . . - J. Tharrats: JOAQUIM RUYRA.- Gràcia B. de Llorenç:
DÍSTICS EN LA SOLITUD.- I. Bosc i Romaguera: ENTRE L'«AVARA
POVERTÀ» I L'ALTRE EXTREM.- C. Solà i Vilanova: EL CAMÍ DE
LA CATALANITAT. - C. Guteres: CATALUNYA ÉS CATALUNYA.
J. O. B.: BÉ ENS EL FAN GRUAR PROU!.- INDIA, LA INDOMTABLE.-
ELS CATALANS DE TUCUMAN. - NOTÍCIES.

GRAVATS: Portada i "La fugida", dibuixos de Planes-Cases.- Vista de
Sant Pol de Mar. - Consell Directiu del Casal Català, Saló-Teatre,
detalls del vestíbul i Germanor Mutualista. - Església i Monestir de
Besalú.

ANY XVII G E N E R D E 1 9 3 2 NÚMERO 186
O F I C I N E S : P E R G A M I N O , 2 4 4 B U E N O S A I R E S

Conservatori "IBERO-AMERICÀ"

DIRECTOR:

J. M. VAZQUEZ

INSTITUCIÓ AMERICANISTA

Classes de Música i Declamació tots els dies.

SARMIENTO, 1116

U. T. 1810, Lib.

Camiseria "LA ESMERALDA"

Enric Rodó

ESMERALDA, 492

Fabricació pròpia en tots
els articles del seu ram.

Única casa a Buenos Aires
que es dedica a la intro-
ducció d'articles catalans.

INSTITUT MUSICAL "FONTOVA"

(FUNDAT EN 1904)

Director:

Lleó Fontova

Primer Premi amb la més alta distinció del Reial Conservatori de Brussel·les. Ex-pensionat de S. M. la Reina Regent Maria Cristina, de Espanya. Director-Fundador de l'Institut Musical "Fontova", de la Sociedad Argentina de Música de Cámara, de l'Asociación Filarmónica Argentina i del Cuarteto de Buenos Aires. Jurat per a l'atorgació de premis del "Concurso Municipal de Música de la ciudad de Buenos Aires".

És un dels més importants de la República.

Director Gerent:

JOAN B. LLONCH

Numeroses sucursals a Províncies.

S'admeten alumnes pensionistes.

VIAMONTE, 1835

U. T. 2449, Juncal

BUENOS AIRES

ALBERT

SASTRE
PELAYO, 44

BARCELONA

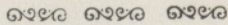
HOTEL PENSIÓ "FONT"

Comoditats per a Famílies
Confort i preus mòdics

Moreno, 552

Buenos Aires

U. T. 33, Avenida 3125

Ja sou de l'Associació
Protectora de l'Ensenyança
Catalana?

Ja teniu el **Bloc Manelic?**

FARMACIA CATALANA DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANÁLISIS I ESTERILITZACIONS

S'atenen demandes per a la campanya, fent-se els enviaments amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda
GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
Venem AIGUANAF compost

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA

Unió Telef. 3305, (Rivadavia)

BUENOS AIRES

MATALASSOS a l'estil català (REFORMA I VENDA)

Gran assortit de tot el que pertany al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA

PAVON, 4125
BUENOS AIRES

L'Hora Catalana

Estació L. S. 2 (RADIO PRIETO)
Tots el diumenges de 12 a 13 hores

CATALANS:

Escolteu-la i feu-vos-en afiliats!

Escriviu a:

Brasil, 441, Dep. 3

BUENOS AIRES

RESSORGIMENT

ANY XVII

BUENOS AIRES, GENER, 1932

NÚM. CLXXXVI

Lluites prematures

LESPECTACLE que donen aquests darrers temps els partits polítics catalans lliurats a lluites internes, fratricides, és un trist espectacle tanmateix. Si hem quedat, i en això sembla que tothom hi està d'acord, que l'Estatut, constitueix un avenç considerable en allò que es refereix al govern de Catalunya pels catalans, i si aquest Estatut es troba encara pendent de discussió a le Corts Constituents de la República espanyola, creiem que els partits polítics de la nostra terra haurien fet obra santa i patriòtica si en comptes de llançar-se prematurament a la picabaralla, a la lluita partidista pel predomini immediat, o llunyà, haguessin ajornat les discussions per a més endavant, quan les Constituents haguessin decidit la sort de l'Estatut. El més elemental sentit de tàctica política els ho aconsellava així.

Es veu, però, que les apetències de càrrecs públics pot més en els nostres homes que els interessos sagrats de la pàtria. Els esdeveniments del 14 d'abril proppassat amb les seves conseqüències immediates, crearen un estat de coses que ara, tretes les castanyes del foc, fa goig a tothom. La proclamació de la República Catalana dintre la República Espanyola, feta per En Macià i els que el voltaven, assegurà a Catalunya la restitució de l'antiga Generalitat i, per tant, la nostra terra es trobà de fet i de cop i volta en possessió dels seus òrgans de govern. Això, és clar, ha fet que molts vegin la possibilitat de plaçar-se i de plaçar als seus amics, familiars i partidaris en el complex engranatge burocràtic del govern.

Un dels aspectes més combatut pels partits opositors a Catalunya, és el que ells ne diuen acumulació de càrrecs. Troben excessiu que un sol home sigui, per exemple, conseller de la Generalitat, diputat a les Constituents i regidor de l'Ajuntament, amb tots els altres càrrecs que se'n deriven. Tanmateix, en època de normalitat, foren massa càrrecs i el partit que ho comportés es faria creditor al blasme. Però creiem sincerament que en l'actual estat de coses, als homes que per les circumstàncies excepcionals passades i presents es troben investits de diversos càrrecs, no se'ls pot acusar majorment, car, a molts, aquesta multiplicat d'obligacions els és una càrrega i

un sacrifici. I consti que parlem desproveïts de mires partidistes, amb absoluta neutralitat, com homes que no militem en cap agrupació política catalana ni creiem convenient que, allunyats de la nostra terra, ens hi hàgim de sumar.

L'Esquerra Republicana de Catalunya és el partit que actualment es troba en possessió del govern de la nostra pàtria. És un partit heterogeni que es constituí amb l'objectiu d'anar a la revolució. En Macià va crear-lo amb els elements que pogué reclutar entre els diversos partits i partidets que vegetaven al nostre país abans el 12 d'abril. I es va crear aquest conglomerat perquè el partit d'Acció Catalana, requerit anteriorment per En Macià, no volgué anar amb aquest, convençuts, els d'Acció, de la llur superioritat i de la llur força. Vingueren les eleccions municipals del 12 d'abril i aquest partit improvisat, l'Esquerra Republicana de Catalunya amb en Macià al cap, va conquistar per una majoria exorbitant l'Ajuntament de Barcelona. Aleshores amb aquesta confiança del poble i obeint al mandat imperatiu de la pròpia consciència, En Macià i els seus aliats es llançaren al cop revolucionari del dia 14 i es possessionaren del govern de la nostra terra. Aquest fet cabdal i els esdeveniments que es succeïren posaren l'Esquerra Republicana de Catalunya en el lloc de responsabilitat governamental que encara perdura. I era lògic que aquests homes que es jugaren la vida, que feren la revolució, retinguessin els seus llocs de govern; lògic i necessari era. Sí, senyors; necessari fins que normalitzat el país i regit per unes lleis demo-

cràtiques, vingui el poble a determinar amb el seu vot quins han d'ésser els homes que han de governar-lo. Mentre aqueixa normalitat no vingui, mentre duri la interinitat de la situació, és lògic i necessari, repetim, ací i en tots els països del món, que els homes de la revolució es trobin al front del Govern Provisional. (Mireu que fa riure haver de remarcar aquest axioma!)

Fruit de la revolució és aquest Estatut elaborat no pel partit d'esquerra que governa provisoriament Catalunya, sinó pels representants de diversos partits i refrendat en plebiscit unànim pel poble català. En la defensa d'aquest Estatut havíem quedat que tothom hi estava d'acord i que era necessari donar a Espanya, opressora de Catalunya, la sensació d'unanimitat, passés el que passés, per tal de fer-lo triomfar. Creieu que les campanyes darrerament empreses contra l'Esquerra Republicana, o sigui el partit governamental actualment, predisposaran el Congrés espanyol a votar favorablement l'Estatut? És evident que serà tot el contrari, sobretot després de l'oposició que hi fa una bona part dels elements que han de votar-lo. I d'això és del que ens queixem: de la manca de sentit polític d'aquells qui es lamenten precisament d'aquesta falla en els homes de l'Esquerra. Deixem que s'aprovi, o es refusi, l'Estatut, i aleshores, entrats dintre la normalitat, ja parlarem de tot. I si els homes de l'Esquerra no són bons per a dirigir la cosa pública, n'hi posarem uns altres. Ara, però, en aquests moments decisius per la sort de l'Estatut, creiem que és antipatriòtic suscitar afers, lluites i polèmiques de la mena dels que aquests darrers temps han trasbalsat els ànims de la nostra gent.

El nou paper d'En Lerroux

QUI ho havia de dir que, amb els anys, En Lerroux, el demagògic Lerroux dels seus temps heroics, s'havia de convertir en esperança de les dretes reaccionàries. I, tanmateix, l'adveniment de la república a Espanya ha obrat aquet miracle, miracle que no fóra res de l'altre món que l'Església es fes seu i que aviat poguéssim admirar San Alejandro Lerroux entre els exemplars barons canonitzats pel Summe Pontífex de Roma.

Per si arribés aquest cas caldria no

oblidar aquelles frases cèlebres que foren l'actuació inicial d'En Lerroux dintre el camp de la política barcelonina: "Hay que arrancar el velo a las novicias y elevarlas a la categoría de madres"... "No os detengáis ante los sepulcros ni ante los altares"... frases "evangèliques" adreçades als famosos "jóvenes bárbaros" que formaven el grup d'avanzada conegut per "Los descamisados". Tanmateix ací escauria d'emprar aquella dita castellana: "Cómo cambian los tiempos!" Que diferent se'ns presenta ara aquell

Lerroux de "El alma en los labios", l'incendiari, l'ateu, el demagog!...

I és que ara, com abans, En Lerroux representa bé el seu paper. Aleshores fingia un ideal extremista que mai no ha sentit, ideal, però, que reeixí en allò que ell i els que el manaven desitjaven, ço és: la pertorbació de la vida política catalana per tal que el nostre poble no avancés pel camí de la seva renacionalització. Avui, pel que toca a les aspiracions catalanes, adopta una actitud favorable, però aquesta actitud no és pas sincera, ans obeeix al desig de reconquistar l'antic predomini a la nostra terra o, almenys, las posicions que hi ocupava abans l'adveniment de la república. Però així com abans s'adreçava a les masses obreres, ara perduda l'adhesió d'aquestes, es dirigeix als elements reaccionaris, sobretot als catòlics descontents de l'actuació dels homes nous de la república.

No creiem, però, que reixi aquesta vegada. El seguiran, és clar!, els anticatalans; els dipositaris de l'espanyolisme, les desferres de la "Unión Monárquica Nacional" vulgarment coneguda per "una m... nacional", algun supervivent de l'època dels Planas i Casals i Comas i Masferrer, etc., però aquells qui se sentin catalans, verament catalans, siguin lliurepensadors, siguin catòlics, no desertaran pas de la causa catalana per engruixir les files lerrouxistes, anticatalanes per antonomàsia.

Per consegüent no ens fa cap por la nova ofensiva que en forma de reorganització del seu partit es proposa dur a cap En Lerroux a Catalunya. Marius Aguilar ens diu a "La Nación" de Buenos Aires, que s'adhereixen al partit d'En Lerroux En Pich i Pon (el "pronombre" Pich), ex-senador i ex-alcalde monàr-

quic; En Roig i Bergadà, ex-ministre monàrquic; En Conde de "El Siglo", el marquès de Villanueva i Geltrú i Alexandre Bosch, ex-diputats monàrquics i factors de l'"única m... nacional" que tant relleu prengué durant la dictadura. Amb això ja està dit tot. Ja sabem fins on arribarà aquest flamant partit que tindrà En Lerroux per cabdill. No creiem que amb la nova força l'ex-emperador del Paral·lel arribi ni tan sols a reconquerir l'acta que hi va perdre definitivament en les eleccions del mes de juny. Es rodeja de males companyies. Tothom els coneix i ja no enganyaran ningú. És massa recent l'actuació d'aquets elements que vénen a reforçar el seu partit per a que el poble l'oblidi. Ni hi valdrà, tampoc, el reforç de tres diaris que passen a la nova organització, tals com "El Día Gráfico" i "La Noche", d'En Pich, i "Las Noticias", destinats a una mort segura per mica que s'ho proposin els catalans que encara no han sabut desprendre's de prejudicis i de rutines. Cal bandejar la premsa anticatalana!

No és ben simptomàtic que per fer-se un partit capaç de poder-li donar el poder, En Lerroux vagi de bracet amb les dretes i es volti dels elements monàrquics començant per En Pich i acabant per En Melquíades Alvarez? No us fa sospitar res aqueixa barreja d'elements que ajuden En Lerroux i li donen llur adhesió? No ho relacioneu amb l'antiga amistat que uneix En Lerroux amb Alfons de Borbón, l'ex-rei d'Espanya? No hi veieu un perill per al futur de la república espanyola?

El temps s'encarregarà de contestar aquestes preguntes.

P. de Reig.

dels països definitivament constituïts, és voler anar potser massa lluny.

El nostre poble, a dir veritat, és d'un tarannà impressionable a més no dir. Per això, la simple aparició de l'esmentat missiú, que anava amb la intenció seràfica de produir un reviscolament econòmic amb l'or que havia de venir d'enllà del Pireneu, ha fet perdre la serenitat dels homes de més seny i, al mateix temps, ha servit perquè tota la premsa de responsabilitat hagi fet una campanya digna de millor causa.

Els diaris que han intenvingut en la dilucidació de l'afer Bloch, sense excepció, ho han fet empesos pel prurit no gaire net de voler restar forces als qui, d'una manera o d'una altra, s'han vist entrelligats per les petges una mica feixugues del financier francès.

L'actuació d'aquesta mena de personatges, que sempre estan a punt de llençar a rodar allò que pot pertorbar l'harmonia d'un poble, si convé; amb més raó són capaços de torbar la marxa ascendent dels partits polítics d'una, diguem-ne regió, que tot just ha arribat a gaudir de certa llibertat, després de centúries de subjecció a un règim ominós.

La reputació dels homes preclars de Catalunya, en bona fe que no mereixia el greuge d'haver-se de rabejar amb tan denigrant afer. Fora de dubtes que no calia arribar als extrems a què s'ha portat la campanya de polèmica enverinada que s'ha llegit damunt els diaris catalans. Perquè, si ens aturem a remarcar les derivacions de tota cosa, de seguida ens trobem amb la constatació que allò que s'esdevé a Catalunya repercuteix sorollosament a Madrid, que és la més grossa de les bugaderes que pot trobar la nostra terra.

És sensible que per causa d'un home que no té el més mínim interès en escatir allò que pot ésser útil al nostre desenvolupament polític i comercial, s'hagi hagut de presenciar l'espectacle de les baralles entre catalans i també les rialles de la gent de Madrid, que sotja sempre l'ocasió de treure el glavi de la beina per ferir-nos, no importa si amb raó o sense. Per això els diaris de Madrid s'ho han pres amb aquell to que fa venir basques, tan peculiar a ells. És clar que han tingut tema per a tocar, d'una faisó sibil·lina, la capacitat que poguem tenir els catalans per a gaudir l'Autonomia que no se sap encara quan ens serà concedida...

Perquè, en aquest afer de M. Bloch, hi ha hagut allò que porta de dret a les derivacions intencionades que, en el cas particular de Catalunya, sempre són saboroses per a la gent de més enllà de l'Ebre.

Trinitari Mestre.

L' a f e r B l o c h

L'ANADA de l'hipotètic financier Bloch a Barcelona, ha estat, com si diguéssim, un descobriment de les possibilitats que coven en tot intent que té per fi portar la confusió allí on més necessària és la comprensió mútua dels elements que integren la col·lectivitat.

És que, fets com els esdevinguts arran de les activitats dels homes de l'alçària del missiú, a tot arreu on tenen cabuda porten, rera, una deu de constatacions capaces de fer veure fins a quin punt és possible de trobar el cap dels més ben conceptuats. La seva repercussió és, aleshores, d'un encaix que pren categoria a mesura que es complica la troca i és difícil de trobar-hi el cap. Per això les més preeminents personalitats del moment po-

lític català s'han vist en la ineludible disjuntiva d'haver de sortir a defensar-se, unes; les altres, com jutges temorencs de perdre un plet, per acusar sense misericòrdia l'actuació dels acusats, s'han valgut de tota mena de mitjans lícits i il·lícits, per treure'n tot el profit possible i esquitxar, de passada, reputacions que ningú havia gosat de tocar. És que, una vegada desfermada la llengua i la ploma, el control de sí mateix ja esdevé una cosa tan problemàtica com l'objecte pel qual es produeix.

Perquè allò que ha succeït amb l'afer Bloch no és sinó una derivació desencertada del que els catalans anomenen mala interpretació d'actuacions nobles. I, en el fons del fons, dir que a Catalunya ha ocorregut un d'aquests afers tan propis

Un amic de Catalunya

PROLEG. — Qui és—pregunto a un literat—Giménez Caballero?

—Un amic de Catalunya—. El literat dóna algunes dades referents a la persona que m'interessa, i després ell inquiréix: —Ja sé per què ho pregunteu. Per l'article aparegut fa uns tres mesos a la "Revista de Catalunya", i que vós, segurament, contestareu.

—Ho heu endevinat. Hi ha "missatges" que no es poden deixar sense resposta.

—És clar. I menys quan provenen d'un amic.

—No veig que sigui ni més ni menys amic de Catalunya, que els altres espanyols.

—Bé; però, entre ell i Unamuno...!

—Entre Giménez Caballero, Unamuno, José Ortega Gasset i tots els Royos Vilanovas no hi ha cap diferència essencial.

El diàleg fou interromput per un amic comú, que ens portava la nova del triomf de Macià. Tots els candidats que havia presentat, el mateix a la capital que a la resta de Catalunya, anirien a les Constituents espanyoles, per una majoria sense precedents.

I.—ERROR DE PRINCIPI. — L'error fonamental dels polítics o escriptors, catalans i espanyols, que fins ara han dialogat de les relacions entre Espanya i Catalunya, ha estat la pretensió de voler-se entendre a base de convèncer l'interlocutor. Era quasi axiomàtic en el catalanisme, assegurar que per a obtenir del Poder central alguna concessió política, primer s'havia de tenir raó, després carregar-se de raó, i, per últim, saber fer valer la raó.

Aquest error de principi esterilitzà po-

líticament el catalanisme. Els polítics no s'han pas adonat encara, puix que han reincidit en el mateix vici, que els intents de persuasió i de concòrdia no poden ésser més que paraules en el problema català-espanyol.

Si un mot pot ésser verament eficaç per a la finalitat immediata que es persegueix, viure federalment amb Espanya, aquest mot, punt de partida de les negociacions, ha d'ésser el de discòrdia, el franc reconeixement de no entendre's, de renunciar a entendre's en allò que és primordial i íntim en la raça catalana i en la raça espanyola.

El catalanisme, però, ha estat sempre concordant, excepció feta del partit d'En Macià, pocs anys abans de la Dictadura. Macià, però, reprèn el ritme de la concòrdia, inseparable del catalanisme, en el Pacte de San Sebastián.

Els partits catalanistes tenien consciència que de propassar-se, els tocaria el rebre, i per això eren prudents en les intencions, les paraules i els fets. La cautela era justificada, puix que resultava d'una experiència històrica. Des de Ferran el Catòlic al Catòlic Primo de Rivera, els catalans s'han portat obligadament com un poble sotmès. Si varen sortir triomfants en la guerra que tingueren amb els espanyols del temps de Felip IV, la victòria no produí cap fruit. Fou, amb prou feines, un armistici, que durà fins el regnat de Felip V. D'aleshores ençà, Catalunya ha sofert declaradament, la condició de raça vençuda.

En iniciar-se la renaixença política catalana, el mot d'ordre fou: "lluitar, sí; rebre, no". Una posició inversament idèntica adoptaren els espanyols. Si ells no han pegat, han estat, però, constants en

la tasca d'assimilació. Aquesta posició, aparentment amigable, dels catalans i dels espanyols, ha produït la "soi disant" concòrdia.

Quins resultats pràctics ha portat la concòrdia? Mentre el català s'ha deixat assimilar, l'espanyol no ha tingut res a dir. Quan l'espanyol ha trobat resistències en el català s'ha indignat. Aleshores, aquest, ha parlat i ha insistit més que mai en la concòrdia, i l'espanyol ha fet veure que l'entenia.

II.—EL CARDENAL MOSTRA ELS SEUS PODERS. — Quan els catalans es queixen de la política absorbent i demanen al govern d'Espanya o als espanyols, quines són les raons per a procedir d'aquesta forma, se'ls contesta sempre amb la resposta del Cardenal. El Cardenal Cisneros, en preguntar-li uns compatriotes seus, quins poders tenia per a actuar en la forma que ho feia, obrí el balcó i amb el dit mostrà la força armada que hi havia al carrer, exclamant: aquests són els meus poders.

Els poders del Cardenal, els catalans els han hagut de tenir molt en compte. Cada vegada que els espanyols judicaren que els catalanistes es propassaven, aquest poders, autèntics o disfressats, entraven en acció. Els poders disfressats han estat exercits pel ministre de Finances, espècie de sabre damunt de la indústria catalana; pel ministre de la Justícia, que no sabé descobrir cap dels mil i més autors de les bombes que assolaren Barcelona; pel ministre de Foment, que descurava expressament els serveis que afectaven a la nostra terra. Els poders autèntics es manifestaren en l'assalt al "Cu-cut!"; en l'intent, que era del domini públic, de la guarnició de Barcelona, que a cops de sabre volia dissoldre la Mancomunitat. I continuant l'enfilall, la vaga de la Canadenca, els pistolers que tenien el "cuartel general" al mateix edifici on vivia el Governador civil. I després encara, Primo de Rivera, el nunci Tedeschini, i la pesta dels delegats militars.

Tot això, es dirà, era borbònic. Però jo respondré que la qüestió sobrepuja a la monarquia i a la república. Amb els pocs dies que hi ha establert la República, el Cardenal ha sortit una pila de vegades al balcó. Hi ha sortit amb rètols de les botigues de "No se admiten viajantes catalanes" i amb tota mena de boicots. Hi ha sortit també pel Port franc, pel cupó de l'Ajuntament, pels "sin trabajo", pels nomenaments dels Comitès paritaris, pel Banc de Catalunya i pel Mercat lliure de valors.

Aquests poders no actuen pas sense fonament, sinó en resposta directa a la més petita puixança del catalanisme. Ca-

COSTA DE LLEVANT. - Vista parcial de la xamosa vila de Sant Pol.

Fotog. Ressorgiment, per Barnils

da un dels atacs correspon a una alça del catalanisme.

El polític o escriptor espanyol, per a encarar-se amb la política catalana, sap que compta amb el volum del seu poble respecte a la petitesa de Catalunya, i això constitueix, a vegades, l'únic argument contra el catalanisme.

A la requesta que a Catalunya fa Giménez Caballero, recorda que ells, els espanyols, són uns "enters", i nosaltres, els catalans, uns "quintos". Compte amb envalentonar-vos, catalans, ve a dir, Giménez Caballero, perquè aleshores, "tot espanyol—per més adormit i més històricament despistat que sembli—, davant una provocació interna s'aixecaria com un sol home; això és: com un "enter" davant un "quinto." Heus ací, com aquest amic de Catalunya, segueix també, fidel a la seva raça, el mateix procediment de lluita. Obra el balcó i ens mostra la força d'Espanya.

Contra Espanya, numèricament deu vegades superior, armada, amb tots els recursos de l'administració, amb tot el prestigi d'un Estat amb quatre segles d'existència, amb una mentalitat homogènia, ¿què pot fer Catalunya, que està desorganitzada, de conformitat a un país sotmès?

Per això, cada vegada que el Cardenal fa el gest d'obrir el balcó, els polítics catalans procuren dissuadir-lo, parlant-li més fervorosament de concòrdia. "Lluitar, sí; rebre, no".

III.—L'ESPERIT DE GINEBRA.—El fet que Espanya desatengués a Catalunya, no significava la mort del catalanisme, com tantes vegades, oficialment, havia assegurat el Dictador. El catalanisme vivia adaptat a les circumstàncies i trobant les portes d'Espanya tancades, anà a Ginebra. ¿Comprèn Giménez Caballero, per què Catalunya anà a Ginebra?

Ginebra, diu: "Qualsevol poble de raça, de llengua o de religió pròpia, formant part d'un Estat compost, té certs drets inherents a la seva diferenciació." Aquests drets col·lectius, que constitueixen el Dret modern, han estat vedats o negats per Espanya. Amb qui ha de tractar Catalunya, ¿amb aquell que reconeix la seva personalitat, o amb el que la intenta i la nega?

Pels catalans, Ginebra significa encara una altra cosa. Ginebra, vol dir, que el món no consentiria que una raça vençuda, per reclamar els seus drets, pugui ésser tractada com a rebel, és a dir, que per aquest fet, no es pot reconquistar. Sense Ginebra, val a dir-ho, el Cardenal ens faria molta por. Amb Ginebra, ja no ens en fa.

L'esperit de Ginebra confereix als ciutadans de les races vençudes una lliber-

tat que abans no tenien, és a dir, la llibertat d'expressar-se com si pertanguessin a una raça vencedora. El ciutadà d'una raça hegemònica no perd mai totes les llibertats, malgrat sigui governat per la tirania. Giménez Caballero hauria pogut publicar el seu article en temps de la Dictadura. El censor no hi hauria tingut res a dir. Si jo hagués publicat aquest, m'haurien sortit, tirant pel cap baix, seixanta anys de presidi. Si ha pogut eixir, sense pendre mal, és perquè la República naixent, porta una mica d'esperit de Ginebra.

Malgrat que hagi entrat a Espanya una mica d'oreig del Leman, el problema català-espanyol subsisteix de la mateixa manera i sense atenuants. L'única cosa que s'ha modificat, és la porta d'Espanya, abans tancada als catalans i que, amb la República, s'ha entreobert. Si Espanya vol tractar amb Catalunya, no cal que el plet peninsular es debati fora de la Península. Les races vencedores, fins per resoldre les qüestions de les races vençudes, tenen la iniciativa. Espanya, ahir, obligava els catalans anar a Ginebra; avui, els invita a presentar-se a Madrid. Ginebra o Madrid, tant se val. La qüestió és tractar.

IV.—"L'AVARA POVERTÀ" CATALANA. — Quines han d'ésser les bases del tracte? "El gran error dels capitosts catalans enfront la resta d'Espanya—diu Giménez Caballero—, consisteix en oferir-li sempre un mal negoci. Totes les ofertes de contractació — prossegueix — que ens vénen de Catalunya, des de fi de segle, des de l'origen del malestar català dins d'Espanya, es basen en alguna cosa que ja els retreien als catalans d'altre temps: l'"àvara povertà".

Amb aquest llenguatge, qualsevol es pensaria que els catalans han ofert a Espanya tan sols contractes lleonins. En definitiva, ¿què ha demanat sempre Catalunya, què demana ara? Catalunya reclama únicament una cosa: llibertat. Llibertat per ella i llibertat per tothom que en vulgui. ¿És això l'avarícia?

L'autor de la frase injuriosa, no la justifica. Benedetto Croce la vol explicar, treient-li el significat que el comú li dona, però és inútil. L'"àvara povertà" és vella d'alguns segles i els enemics de Catalunya, perquè no es rovellí, la repeteixen sovint. I amb aquesta injúria—article de fe pels espanyols—, la Dictadura s'hi rabeja, bastint un monument a Dant, en la pròpia Barcelona. Giménez Caballero, en fer-se seva la frase, ¿l'explica, o al menys, la justifica? En cap manera.

¿Quina "àvara povertà" és la nostra, que consent que tot català visqui folgadamment com cap altre peninsular? Pocs

són els països on la terra sigui tan repartida com a Catalunya i on hi hagi menys "obers" agrícoles. Que s'investigui la propietat dels comerços i es trobarà, que en gran part, els mateixos gerents els han creat, i tots ells podran dir, que els seus pares o els seus avis eren, senzillament, manobres. Una recerca paral·lela a la indústria, donarà resultats anàlegs als del comerç. L'"àvara povertà" de tot un poble fóra inexplicable, sense que la propietat en els seus diversos aspectes, no estigués vinculada en els llibres genealògics. La inexistència d'estirps industrials o financeres prova, que el medi social català és liberal i que la riquesa, és a l'abast de tothom que la cobegi. Perquè els catalans s'han espavilat a saber-se guanyar la vida, mereixen el nom d'avars? El capital es forma per excés de treball, o per estalvi. No crec que es pugui confondre el treball amb la pobresa, l'estalvi amb l'avarícia.

L'"àvara povertà" no voldrà referir-se, pensem, al terreny ideològic, per quant les nostres idees han estat sempre liberals. ¿És que l'"àvara povertà" pressuposa alguna estreïtor moral? La vida social passada i la vida social d'ara donen la resposta. ¿És en el terreny religiós que l'"àvara povertà" s'aplica? A Catalunya hi ha hagut més heretges que sants, i malgrat la persistent heterodòxia, la llenya dels nostre boscos no ha cremat cap heretge. ¿És, per cas, en política, que fóra ben apropiat el dicteri famós? Martí l'Humà, a les Corts de Perpinyà, feia la següent reflexió als seus súbdits: "¿Qual poble és al món que sia així franc de franquesses i llibertats i que sigui tan liberal, com vosaltres?" Contemporàniament, ¿en quin indret de la Península el sentiment de llibertat és més viu? La idea de llibertat és tan sòlida, que ni la proposició de desmembrar la pàtria provoca un sol crit d'indignació. En una de les Assemblees de la Mancomunitat, un diputat per la Vall d'Aran deia, que aquesta comarca, per diversos motius, s'hauria de separar de Catalunya. El pensament del diputat aranenc no fou replicat. L'endemà, un article de Rovira i Virgili, comentava el discurs, dient, que si la Vall d'Aran, després d'haver conviscut molts segles amb Catalunya, amb bona avinentesa, volia separar-se, que ho fes, que no li tindriem rancúnia, ni enveja, sinó pel contrari, que la família catalana en servaria un bon record i que sempre que volgués tornar trobaria un plat a taula.

Giménez Caballero, amb el paràgraf seu que anem a copiar, potser, intenta donar una explicació de la nostra "àvara povertà". Diu: ¿Con podrà l'espanyol central —per molt apocat i adormit que sembli— moure una ala del seu cor davant d'unes proposicions com les següents:

RESSORGIMENT

"nosaltres catalans, ens separem de vosaltres castellans"; o bé: no ens separem, però us deixarem inermes desarmant el vostre esperit, repartint la vostra terra, desglossant del mestre d'escola la ingerència del seu idioma espanyol en els nostres assumptes, tractant a Ginebra una política pacifista que protegeixi la minoria catalana, i creant a Catalunya un organisme que ens assegurí una posterior i completa autonomia?"

¿Quina avarícia pot haver-hi a pretendre recobrar una situació política que es posseïa i que ens fou arrabassada? Això no és pas un cas d'avarícia, sinó de restitució. L'esperit liberal, és en el comentari de Rovira i Virgili; no, en el missatge a Catalunya de Giménez Caballero.

V.—LA "GENEROSIDAD" ESPANYOLA. — Hi ha pobles, ha fet remarcar algú, que les característiques que s'atribueixen, són en la realitat, totalment el contrari. No es pot llegir gaire de política, escrita per espanyols, i referint-se a ells mateixos, que no aparegui sovint, explícitament o tàcita, la "generosidad".

Quina generositat ha tingut Espanya per a Catalunya? El primer viatge que hi féu Isabel la Catòlica ens obsequià amb una frase: "hay que reconquistar eso". I el darrer monarca espanyol, davant de tots els alcaldes de Catalunya, nomenats per la Dictadura, i conduïts com presoners de confiança pels delegats militars, recordava que estava disposat "pel bé dels catalans" a repetir la conducta del seu passat Felip V. D'Isabel a Alfons XIII, Catalunya passa gradualment de poble lliure a poble sotmès. En l'anomenada unitat espanyola, Catalunya hi aporta els dominis de la Mediterrània, que deixen d'ésser catalans per esdevenir espanyols, és a dir, sense intervenció catalana. Espanya, al cap de pòc, s'apropia un Nou món, però se'l vol per ella, és a dir, amb exclusió de catalans.

La "generosidad" espanyola no en té prou de fer-se mestressa de tota la política exterior, no comptant per res Catalunya, que es fica dintre casa nostra i s'apodera totalment de l'administració, ens envia un núvol de funcionaris i ens treu el dret a la llengua, a la cultura i a tota cosa nostra. I passen quatre segles, que pels homes de Catalunya mai no hi ha un lloc en el govern d'Espanya.

Abans de conèixer pràcticament la "generosidad" espanyola ho teníem tot, puix que érem lliures i posseïem una cultura. Després d'aquesta llarga convivència, la "generosidad" espanyola ens ha deixat pelats.

Aquest cas, però, no és pas insòlit. D'entre tots els pobles amb els quals ha tractat Espanya, de grat o per força, i

fins aquells que ella els anomena "hijos", ¿n'hi ha algun que hagi rebut altra "generosidad" que l'exposada a propòsit de Catalunya? El cas, que nosaltres sapiguem, no té ni excepció. Espanya, políticament, no ha donat mai res a ningú.

En política interior, la "generosidad" espanyola és manifesta. La terra manté una col·lecció de ducs i marquesos que generosament posseeixen gairebé tota la propietat rústega, i per generositat, sens dubte, el rendiment de les terres és el mateix que al del temps dels romans. Amb un sistema social així, el poble es mor de misèria i cobra l'octava part del jornal mínim, que es paga a Catalunya.

Mireu, encara, la "generosidad" en la política. Tota l'administració pública es-

tà sota l'omnipotència del cacic, el qual comanda una comarca o una província. Els drets de l'home, la "generosidad" encara els ha de reconèixer.

La "generosidad" espanyola és una pura llegenda. La història ens mostra que cap poble desèixit de la sobirania d'Espanya s'ha volgut incorporar de nou a la metròpoli. Una estadística ens faria veure, que si Espanya pot comptar per milers els seus emigrants, el percentatge dels que hi tornen és, senzillament ridícul.

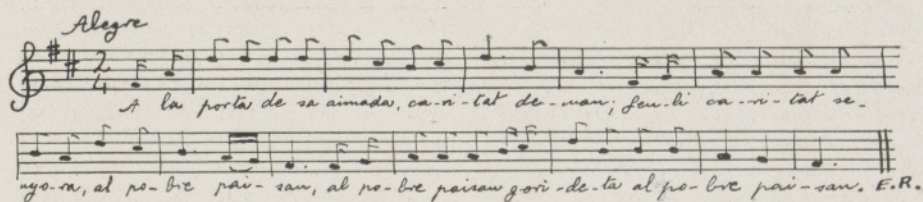
Hom no s'allunya pas, voluntàriament, de la generositat.

M. Rossell i Vilar.

(Acabarà).

(De la "Revista de Catalunya")

Cançons populars de Catalunya

A la porta de sa aimada
caritat deman'
—Feu-li caritat, senyora,
al pobre paisan;
Al pobre paisan, gorideta,
al pobre paisan.

—Fes-li caritat, xiqueta,
baixa-li pa blanc.
—No és caritat, senyora,
lo que jo us deman;
lo que jo us deman, gorideta,
lo que jo us deman.

—Jo us deman, senyora meva,
el camí d'Oran.
—Ensenya-li tu, xiqueta,
surt fora al portal;
fora al portal, gorideta,
a fora al portal.

La xiqueta és atrevida,
dóna un pas avant;
l'agafa per les mans blanques;
la posa al cavall;
la posa al cavall, gorideta,
la posa al cavall.

Les nostres institucions

Casal Català

LA inauguració del Saló d'Actes que el Casal Català, per propi esforç, ha bastit en el local que ocupa al carrer de Rivadavia, ens porta un munt de suggerències respecte les vicissituds de tot ordre que ha passat aquesta gloriosa institució catalana per voler mantenir, lluny de la pàtria, el sentiment de catalanitat més estricta i per voler servir entre els seus associats aquella puresa d'actuació que si bé és d'efectes morals saludables per la gran família catalana que eixopluga, representa un sacrifici constant per l'entitat i pels socis que li donen vida. L'entitat, però, ha superat tots els obstacles, que no són pocs, i avui se'n mostra rejoyenida de cos, car la seva ànima ho ha estat sempre de jove perquè ha sabut anar tothora d'acord amb els nous aires de la pàtria.

Voldríem fer l'elogi del Casal Català de Buenos Aires però l'espai no ens ho permet, avui. En dir que és un fogar de catalanitat i de cultura, que ha prestat grans serveis a la causa de la llibertat de la pàtria i, ultra això, que mai no ha fet el sord als requeriments i les insinuacions de Catalunya vingudes, ja diem quelcom si hom té en compte que tot el que ha realitzat aquesta entitat ha constituït una cadena de sacrificis i d'esforços molt superiors a les seves possibilitats.

Ara rumbeja un vestit nou però sap molt bé que la seva glòria i les seves virtuts provenen no pas de l'abillament exterior sinó de la joia interior de veure's neta de pecats i culpes, de sentir-se coratjosa i decidida a cooperar a la grandesa de la pàtria mitjançant el conreu del seu idioma, dels seus costums, i l'expansionament de la seva ànima immortal. Dit-

xós d'aquell que sap estimar-te i comprendre't Casal Català car en els seus dintres s'és feta la llum amb respecte a la seva condició de català i d'home. Pobre d'aquell que no sap valorar la teva obra!

patriòtica, l'obra de germanor i de convivència que ha permès realitzar una tasca racial verament digna de tenir-se en consideració.

Al·ludi els esforços realitzats per una selecció de socis sempre que l'entitat ha passat dificultats d'ordre pecuniari i remarcà l'esforç últim que calgué fer per

Aspecte del Saló-Teatre del Casal Català, suara inaugurat.

LA VETLLADA INAUGURAL

Tingué lloc el dia 19 de desembre. El senyor Lluís Tintorer, president de l'entitat, va pronunciar un discurs breu i substancial. Es referí a l'obra realitzada pel Casal de la seva fundació ençà i assenyalà, a part de l'actuació cultural i

arribar a veure inaugurat el seu Saló d'Actes. Acabà fent una invocació a la casa pròpia, somni acariciat des de llarg temps, que fóra de fàcil realització si tots aquells que es tenen per bons catalans a Buenos Aires, sabessin comprendre l'obra catalaníssima del Casal Català.

Després s'efectuà un interessant acte de concert.

La violinista argentina senyoreta Nelly Sáenz, que sempre ha respost a la crida del Casal, ens delectà amb l'execució de dues obres destrament interpretades. L'acompanyà a piano el mestre Ernest Sunyer.

La mateixa concertista i els senyors Estil·les i Sunyer, constituïts en trio, desgranaren un programa interessant a base de motius populars de la nostra terra.

Molt de relleu prengué, també, la intervenció de la soprano senyora Ramoneda de Ruiz qui va cantar admirablement diverses cançonetes catalanes. L'acompanyà a piano la senyoreta Cèlia Fons.

Clogué l'acte la Secció d'Art Escènic que representà l'obra d'Avel·lí Artís "L'Eterna Qüestió".

El Consell Directiu del Casal Català. A primer terme, (d'esquerra a dreta): Josep Ramoneda, Francesc Ribó, Lluís Tintorer, Joan Cunill i Josep Roviralta. Drets: Pere Seres, P. Pagès Morató, Salvador Pagès, Marius Massip, Floranci Company i Josep Rigau.

RESSORGIMENT

L'ESBART INFANTIL

Gràcies a l'esforç personal de l'intel·ligent folk-lorista Ramon Mas, ha quedat reorganitzat l'Esbart Infantil el qual féu la seva presentació el diumenge dia 20 a la tarda, fent ofrena al Consell Directiu del Casal d'una placa commemorativa de la inauguració del Saló d'Actes. Va

tra dansa fou honorada degudament essent puntejada amb delit per un gros número de sardanistes.

FUNCIO TEATRAL

Una altra vetllada agradable fou la que tingué lloc el dissabte dia 2 del corrent mes.

L'Art Escènic representà la comèdia en dos actes d'En Manuel Folc i Torres

Seguidament el tenor Valentí Gras-Soler, acompanyat a piano per la seva filla Antonieta, va cantar cançons originals dels mestres catalans Güell, Sunyer, Mestres i Vives. D'aquest darrer "L'Emigrant", obra en la qual el senyor Gras-Soler posà tota l'ànima.

FESTIVAL INFANTIL

Un èxit extraordinari aconseguí el festival que a càrrec de l'Esbart Infantil es celebrà el diumenge dia 10 propassat. El programa era integrat per Cançons populars, Cançons amb gestos, representacions teatrals i Ballets populars.

L'acte s'inicià amb el Cant del Poble, himne original de Claver-Vives, amb lletra de Josep M. de Segarra. Seguiren les cançons populars "La Pepa" i "A la vora de la mar", i les cançons amb gestos "La casa tota petita" i "Rividdidididititi", de Dalcroze.

A continuació la Secció d'Art Escènic representà la pàgina viscuda original de Josep M. Folc i Torres "El menut del sac", en la interpretació de la qual prengueren part la senyora Esparbé, el nen Montserrat, la senyoreta Julià i el senyor Lleonart.

Després l'Esbart Infantil dansà el Ballet dels mocadors, del Pallars, El patatuf (del Camp de Tarragona), L'indiot (de la Seu d'Urgell), i El contrapàs Xinxina (del Pallars).

Per últim el mateix Esbart representà "A la voreta del mar" escenificació de la cançó popular "El mariner".

Les festes, en general, s'han vist molt concorregudes, però el festival infantil, que era l'última de les inaugurals, va ésser-ne més que cap. El Saló resultava insuficient per a encabir el gros número de famílies que hi assistiren.

Mereixen un aplaudiment els animadors d'aqueix festival senyor Ramon Mas i la seva col·laboradora senyoreta Montserrat Bartrés.

Detall del vestíbul i de l'entrada al Saló d'actes.

cantar una sola composició: L'himne català "El cant del poble".

SARDANES

El dissabte dia 26 i el divendres dia de Cap d'Any, hi hagué audicions de sardanes per la Cobla Empordanesa. La nos-

retolada "L'Oncle Rector", obra que obtingué el beneplàcit de l'auditori.

Fou interpretada notablement per la senyora Arinyo de Marquès i els senyor Companys, Lleonart, Tresseres i Massip. La senyora Esparbé, el nen Montserrat i els senyors Marquès i Rigueró, cooperaren a la tasca del conjunt.

La senyera de l'Orfeó exorna aquest recó del Casal.

Consultori de la secció Germanor Mutualista.

El gust d'amor...

El gust d'amor deixa una melangia,
però no tinguís por:
si el diumenge a la tarda et refloria
amb so de ball rodó,
no te n'omplís el braç, de flors d'aquestes:
creua't les mans al pit
i pensa que et revé amb color de crestes
la glòria del delit.

La musica gastada dels manubris
no em farà tant de mal
tota volta que amb ella no elucubris
fantasies d'hostal.
No se m'ha post el sol, i et vull contenta
de la claror que em fas;
ets tu, no pas la tarda macilenta,
qui m'il·lumina el pas.

¿Et són més tristes unes coloraines
destenyint-se al teu plor?
No ploris: són, ai las!, les galindaines
de l'alegria, això.
Jo et portaré joiells dels que fabrica,
joiós de tu, l'enyor,
i ens morirem un xic amb la musica
que ens filará l'amor.

Sebastià Sánchez-Juan.

(Del llibre "Poemes de promès" de
pròxima publicació.)

Jo aquim Ruyra

Poeta, el teu mestratge ens duu "La Coblà",
melodiosa com un cant d'ocell.
L'estima el nostre cor. I és, ric joell,
de l'art i l'amistat l'ofrena doble.

Els sentiments més purs ton seny hi acobla.
Tu extreus de la pedrera el bloc més bell
per tal que vibri sota el teu cisell.
La flor de la teua ànima es desdobla,

llavors, místicament. Com el Salmista
damunt del món enlaïres l'Esperit
i ens profetitzes la més optimista

claror d'un cel que ignora ombres de posta.
Així ton vers ressona en nostre pit
i, en obrir-nos ton cor, ens en fas hoste.

J. Tharrats.

Dístics en la solitud

A la terra, fosc; celístia en l'infinit.
Una au alça un cant breu dins el cor de la nit.

Gamma de verds, de llums; sentors d'herbatge.
I eixa gota de rou, brilla al mig del paratge!

Vingué la tortoreta; cercava, en terra, el gra.
La companyona arriba: lliçons de l'estimar!

Guaito aquest cel, meravellós, de blau.
I en bec, n'aspiro, el degotís de pau!

Rosa esblaimada avui; sense alè, sense flaire:
bella et besava el sol, ahir, i et feia festes l'aire!

La pobra oruga negra, de pèl hirsut, camina.
On va? La vida li és, també, missió divina.

Ai, ramatges d'uns arbres, blancs de flors, greus de llum.
No us m'imposeu: no us vull ni la llum ni el perfum!

La lloca en mena nou. —I el pentàgrama on és?...—
Menuts com una engruna; blaus i negrets. Què més?...

No paris, vent, de moure les fulles amb desgaire.
Jo en recullo el fresseig, i tu no ho entens gaire.

La soledat és ampla, profunda, atapeïda.
Arreu, però, pressió i pul-lular de vida!

Quin cant l'ocell brunyia! Nostàlgia acidulada?...
Em va deixar el cor trist per tota la vesprada.

Tempesta que et congries i aixequés himnes greus:
Lladrucs i llengoteigs, els negres núvols teus!

Randes d'enyors, bellesa dels arbres verds, dels cels...
Boirines de la vida, tot ho embelliu, oh anhels!

I canta l'ocell; l'aire fi s'hi avelluta.
S'hi abeura de dolçor la pobra ànima eixuta!

Oruga, brill i estel, que passes per la nit,
"tucó" bellíssim, vés lluint per l'infinit!...

Estrelles, dalt del cel, ja totes conegudes:
jo us guaito, i són mes penes malmeses i vençudes!

Gràcia B. de Llorenç.

Entre «l'avara povertà» i l'altre extrem!...

EL diari de Madrid "Ahora" ha dedicat una plana de col·laboració destinada a rebatre la tan coneguda dita del Dant, referent a l'avarícia catalana.

Ho ha fet, però, d'una manera tan poc mesurada, que incorre en exageració cap al sentit oposat.

Diu que un home ordenat, a Barcelona, no gasta menys de quinze pessetes diàries en taxis, cafè, periòdics i tabac; i no es refereix pas a un potentat, sinó a un home de la classe mitja, o a un empleat normal.

Afirma que no hi ha barceloní que s'estimi, que no tingui constantment el

seu venciment en el banc.

Que si doneu unes pessetes a un nen francès, procurarà posarles seguidament a la Caixa d'Estalvis, però que un nen barceloní obrirà d'una manera oposada: cercarà immediatament la manera de des-pilfarrar-les.

Que el barceloní, quan té mil pessetes,

comprèn que en necessita urgentment dues mil i, com és lògic —diu— se "otorga" cómo puede las otras mil. No acabem de comprendre ben bé l'abast de les cometes en la paraula otorga, que també les usa el diari que esmentem.

Fa encara algunes altres afirmacions com les indicades, que trobem completament absurdes aplicades com a característica dels barcelonins.

Al nostre entendre, el col·laborador de "Ahora" ha caigut en la mateixa exageració d'aquell nen que de Barcelona va anar a perpinyà un dia de pluja ininterrompuda: retornat l'endemà a Barcelona, assegurava molt convençut que a França hi plou sempre.

Opinem que l'articulista del diari madrileny devia conèixer alguna llar model, una col·lecció de caps de casa, a la millor empleats de l'Estat, de procedència espanyola. Podia haver-ne fet un estudi com a cas curiós, però troba més còmode i més sensacional presentar el cas com a **standart** de les llars barcelonines.

I no s'hi val.

Ni "àvara povertà" ni Hereu Escampa. Sospitem que, mica ençà mica enllà, ocorre a Barcelona el mateix que a tot arreu. La vida moderna eleva cada dia a la categoria de necessitat normal, el que ahir era un luxe i, en conseqüència, el pressupost de la vida és cada dia major, i com més a la moderna es viu, més accentuat és el fenomen, que segurament ha existit sempre, en major o menor proporció, respecte a l'ahir.

El que hi ha, és que quan un periodista madrileny necessita un tema, l'inventa si no el té; encara que li calgui especular amb la ignorància o amb la bona fe dels seus lectors, que s'empassen com a bresques aquesta literatura de quart ordre, de novel·la per entregues.

I pensar que encara hi hagi tants catalans amb prou... resistència per a comprar una premsa d'aquesta mena, que tan poc favor ens fa i que en comptes d'il·lustrar-los els perverteix i retorna la mentalitat llur cap a les caveres!...

I. Bosc i Romaguera.

Barcelona, 10-12-931.

s'hagi donat, durant la Dictadura, a llegir en català.

Està bé que hom es lamenti de la crisi actual de lectors catalans però, per l'amor de Déu!, no exagerem les coses fins a donar a aquesta crisi proporcions d'hecatombe.

I la fundació de dos nous diaris —"LO-pinió" i "La Humanitat"— escrits en català no es degut també al guany obtingut durant la Dictadura?

El guany evidentment existeix en tots els ordres de la vida catalana.

La catalanitat es va extenent d'una faïso encoratjadora, arreu de la nostra terra.

És clar que es veuen pocs rètols en català, encara, i que la gent va molt a poc a poc a emprar el propi idioma en la correspondència, però es va guanyant molt de camí.

La propaganda feta pels partits polítics catalans durant la campanya per les eleccions complementàries darreres, es féu en català. Solament el partit lerrouxista no emprà el nostre idioma. Tots els altres, inclús els comunistes redactaren llurs cartells en català. No és aquesta una prova fefaent de l'avenç de la catalanitat?

No havem d'estar satisfets, però, dels guanys aconseguits. És necessari que la llengua catalana imperi a la nostra terra d'una manera total. Cal que tothom s'adoni d'aquesta necessitat i que ajusti la seva actuació a fer-la desaparèixer.

No esperem que ens ho indiqui o ens ho mani una disposició del futur govern de Catalunya.

Hi ha coses que no s'haurien de dir i menys manar. I aquesta de la catalanització dels rètols i de la correspondència, n'és una.

C. Solà i Vilanova.

El camí de la Catalanitat

DURANT l'època dictatorial a Catalunya la gent es donà a llegir en català com un acte de protesta al règim que tractava d'ofegar els anhels i les aspiracions del nostre poble. Sota el punt de vista de la catalanitat, doncs, la tirania ens afavorí considerablement. Les edicions de llibres augmentaren en forma per demés afalagadora i els nostres escriptors, requerits per públic i editors, no podien donar abast a la demanda.

Ara, amb el retorn a la normalitat, caiguda la Dictadura i triomfant el règim republicà, alçat, per consegüent, el dejuni polític al nostre poble, ha vingut un atur amb respecte a les edicions de llibres. Els editors ja no treballen tant, els escriptors no són sol·licitats i el públic ja no sent la necessitat de comprar tants llibres catalans.

Davant la realitat dels fets, hom cerca les causes determinants d'aquesta minva de lectors i s'arriba a la conclusió que durant la Dictadura la gent llegia català com a reacció als greuges de què era objecte el nostre idioma i, en general, totes les manifestacions del nostre esperit.

És evident, doncs, que allò que movia la gent a comprar llibres catalans, més que a una convicció íntima o a una necessitat espiritual, obeïa a un acte de protesta i, per consegüent, fora la Dictadura fora protesta, ergo: minva de compradors.

Minva de compradors, sí, però no minva de catalanitat, entenem-nos. No creiem pas, com alguns opinen, que aquella febre de comprar llibres hagi passat sense deixar rastre. Molt al contrari. És evident que ara no es venen tant llibres, però també es cert que se'n venen un cent per cent més que abans l'adveniment de la Dictadura.

I ens sembla que a aquest guany molt hi ha contribuït el fet que, com a protesta o com a necessitat espiritual, la gent

LA GARROTXA. - Besalú. Detalls de l'Església d'un Monestir.

Fotog. Ressorgiment, per Bruguera.

Catalunya és Catalunya

Quan hom llegeix als diaris de Barcelona coses que succeïxen allà, fonda dolor i vergonya envaeix l'ànima: Catalunya, ara més que en els temps del darrer Borbó, puja el calvari, un calvari afrentós que finirà amb l'aprovació d'aquest mins i ridícol Estatut d'Autonomia (que no és Autonomia ni res), últim grillet que fermen a la humiliant cadena d'esclavatge que arrosseguem del 1714 ençà.

Almenys quan el Borbó imperava, el poble català i els seus dirigents feien ull viu a tot i a cada vergassada cloïen els punys, irats, prometent la revenja i treballant més i més per a deslliurar la pàtria.

Ara els afronts vénen d'"hermanos" i els reben amb la rialla als llavis i els cors agraiats, bo i esperant fruir la llibertat (?) autonòmica dels minsos retalls que del mins Estatut, els "hermanos" els facin la caritat d'aprovar després d'haver-los escupit a la cara mil i un mots insultants i grollers.... Tot sia per la concòrdia, diuen ells! Però a aquesta concòrdia jo li dic covardia i humiliació d'esclaus.

Catalunya és Catalunya: Terra liberal; terra de valents i herois; terra de noblesa i dignitat; terra de gent treballadora i ardidada. Ha estat regina del Mediterrani. La seva esplendorosa història no registra mai una humiliació col·lectiva com la d'avui. Per què, doncs, els seus fills d'ara volen fer-la almoniera de ço que és ben seu? Fer-li pidolar un esquitx de llibertat a ella que l'ha conquerida per als espanyols fent caure la monarquia borbònica!

Obriu els ulls catalans de Catalunya. Examineu les vostres consciències. Penseu amb l'enorme responsabilitat que contraureu davant la Història després d'haver deixat passar l'hora de la Independència de la Pàtria sense aprofitar-la i, per contra, fent-li les cadenes més i més. Deixeu-vos de personalismes i mesquins interessos. Catalunya és per damunt de tot!

Hom clou els punys, foll d'odi i de vergonya, en llegir a diaris catalans: "El Govern de la República Espanyola ha honorat la nostra llengua fent-la ensenyar als nois catalans a les escoles"... O bé una revista d'Amèrica, dirigint-se a l'Alcalá Zamora, després d'afalagar-lo amb molts de compliments: "Feu, doncs, tots els possibles, si per cas és al vostre abast, que, con més aviat millor, els catalans puguin gaudir d'una llibertat política que els permeti de reglar llur vida interior segons siguin llurs necessitats per arribar a una més alta concepció cívica". I com qui no diu res: "Els catalans són prou homes de seny per a no extralimitar-se

en llurs demandes". (*) Llamp de Déu!

(*) Indubtablement que la nostra dialecta col·laboradora no ha copsat el sentit de la frase del nostre company qui signava l'article "Invocació", inserit en el número proppassat de "Ressorgiment", que és al que ella es refereix. No hi ha vist la ironia de què anava revestida la dita frase. Ironia que també empra la senyoreta Guterres en aquest seu article per tal d'expressar allò que pres en sentit literal diu el contrari. Sinó, rellegeixi el lector el primer paràgraf de l'escrit que inserim avui de la senyoreta Guterres.

Exposat això, que pot ésser constatat per tothom, creiem que no cal dir res més per demostrar que no ens fem passibles dels blasmes que ens adreça la nostra col·laboradora i que no cal sincerar-nos respecte al grau de catalanitat o patriotisme que mou la nostra actuació. — Nota de la Direcció.

Be ens el fan gruar prou!

HEM entrat a l'any nou i encara l'Estatut amb què Catalunya volia iniciar una vida nova es troba, si fa no fa, en el mateix lloc en va deixar-lo Alcalá Zamora després d'haver-lo pres de mans de Francesc Macià. Les Constituents acabaren la tasca de discussió i aprovació de la nova Constitució espanyola, elegiren president constitucional, es prengueren unes vacances llargues i... encara és l'hora que l'Estatut s'ha d'aprovar. Què diem aprovar!; discutir, que no és pas el mateix.

Es veu que els espanyols no hi porten pressa, i si gosessin, ho deixarien córrer i tot. Gairebé estariem temptats de dir que per nosaltres no estiguin. Potser hi guanyariem més.

El que passarà, si és que pensen demorar molt la discussió de l'Estatut, serà que n'hauran de fer un altre perquè aquest resultarà passat, estantís, i no es podrà aprofitar. Allò que s'hi assenta resultarà extemporani i caldrà emmotllar-ho a les exigències del temps i de l'època.

Això que resultarà passat, no ho diem per dir. Ja hi ha algun article que fa olor de resclosit, com és ara el que porta el número 46 que parla del traspàs de la hisenda. No ho volem creure? Llegiu, sinó: "Article 46. — El trànsit de la hisenda de la República a la hisenda de la Generalitat, per a l'ingrés dels recursos i al pagament dels serveis traspassats, es farà el 31 de desembre de 1931. L'una i altra hisenda obriran, a primer de gener de 1932, un compte en el qual abonaran i carregaran les quantitats que hagin cobrat i que no els pertocuen, i les que hauria d'haver percebut i ha cobrat l'altra. Així mateix carregaran o abonaran els pagaments fets l'un per l'altra".

Què us sembla? Tanmateix els homes

Això ni a l'any 1905 els homes de la Lliga no ho haurien escrit ni dit.

Agrair que ens facin la "mercé" del català a les escoles catalanes... Pidolar que aprovin aqueixa minsa Autonomia... que no ens extralimitarem pas en aplicar-la...

Així pensen i parlen la majoria d'homes a Catalunya. I a fe que donen un ben trist espectacle al món, després d'haver-lo admirat amb Prats de Molló, l'Atemptat de Garraf i tantes de gestes dignes de qui som.

O, catalans! Obriu els ulls i alceu els cors! No feu seguir més calvari a la vostra Mare i lluiteu per a que sia plena sobirana dels seus destins! Val més caure heroicament si no es pot aconseguir.

C. Guterres.

Valparaíso, (Xile).

de Núria corrien molt. Però no comptaven que als espanyols quan es tracta de coses que han de beneficiar Catalunya, no se'ls fa mai tard. Els nostres pensaven tenir-ho tot manegat al 31 de desembre i, ja ha veïeu: el més calent a l'aigüera, encara.

Hem dit que l'article 46 (que havem transcrit perquè es vegi que quan parlem sabem el que ens diem), feia olor de resclosit, que era inservible. Doncs bé, no és aquell article sol que fa olor de càmbora. En el mateix cas es troba el que porta el número 19 que parla de les finances i que no transcrivim perquè ens pensem que ara el lector ja ens haurà concedit crèdit. Tanmateix, al pas que anem, hom corre el perill que quan s'hagi de discutir l'Estatut ens trobem que el treball fet a Núria no ens serveixi i hàgim de redactar-lo de cap i de nou. I tanta pressa que portàvem nosaltres!

Els que hi entenen diuen que la discussió (sempre suposant que, un dia o altre, arribi a discutir-se), portarà raons, que hi haurà castanyes i que si no n'hi ha hagut abans ha estat perquè els "jabalins" de l'Esquerra han estat més vius —no pas més covards— que els "jabalies" espanyols, car els nostres, preveient que l'Estatut podia ésser prejutjat i, per consegüent, refusat abans d'hora, obtenen per callar quan els energúmens istil Royo, Unamuno, Maura, etc., "lanza en ristre", els atacaren dient-los el nom del porc. (*)

Ja ho sentirem a dir.

Mentrestant carreguem-nos de paciència i, amb l'ajut de Déu, ja arribarà, un dia o altre, la nostra.

J. O. B.

(*) Senglar.

Índia, la indomtable

EL fracàs de la Conferència de Londres, celebrada últimament, ha tingut com a conseqüència el rompiment de les hostilitats entre el govern britànic i els patriotes hindús.

Bon punt arribà el Mahatma Gandhi al seu país, després d'uns mesos d'absència durant els quals i al voltant de la Taula Rodona maldà per obtenir un règim de llibertat que els fou promès, el Congrés Nacionalista de l'Índia ordenà la represa de la desobediència civil com a arma de guerra contra els seus opressors.

Anglaterra, per la seva banda donà poders extraordinaris al virrei, i la pacífica lluita dels indostànics és contestada amb la lluita violent pels soldats de l'Imperi. Fou declarat il·legal el Congrés Panhindú i tota l'organització nacionalista de l'Índia; empresonat el seu president, el que el succeí i, encara, un tercer. Hom diu que tots correran la mateixa sort a mesura que vagin essent elegits. El govern britànic ha enviat numerosos contingents de forces armades a l'Índia en previsió del que pugui esdevenir. Una veritable mobilització.

Les armes amb què combaten els hindús són, com havem dit, el projecte de desobediència civil. Les armes de l'Imperi: presons, fusells, metralladores...

Pel que pugui esdevenir els indostànics han equipat hospitals per tal de poder atendre les víctimes que la lluita produeixi. Tots els serveis de metges i d'in-

fermeres seran exercits per voluntaris d'ambdós sexes.

Un contingent de 10.000 nacionalistes ha constituït 60 Comitès de Guerra per al cas que sigui detingut un Comitè per dia, poder reemplaçar-lo durant dos mesos seguits.

El pla de campanya és el següent: Boicot a les mercaderies o productes britànics. Desobediència passiva a les lleis i ordres dels opressors. No cooperació a cap empresa. Prohibició d'exportar cotó. Incitació a la recolecció il·lícita de la sal. No tributació per cap concepte, etc.

Tota l'Índia ha respost a la crida del Congrés, homes i dones. Els homes posant en pràctica les lleis de desobediència civil, violant les disposicions que prohibeixen l'elaboració de la sal, repartint proclames i fulletons de propaganda nacionalista, etc.; les dones formant una mena de tropes d'assalt recorren els comerços, els cafès i llocs públics i inciten al poble a no comprar res que vingui d'Anglaterra.

És admirable realment l'exemple d'abnegació, de desinterès i de sacrifici patriòtic que dóna l'Índia. És quelcom que no té precedents en la història. Quelcom digne del triomf final que tan car li costa però que a la fi aconseguirà, mal li pesi a la poderosa i superba Albí.

Els catalans estem, naturalment, al costat de l'Índia en la lluita que sosté amb tanta valentia per la seva independència nacional.

més que la bona voluntat i l'esperit de sacrifici d'uns quants entusiastes (no arriben a la dotzena) que no han planyut esforços per tal de fer surar el nom de Catalunya a Tucuman. — J. B."

Fins ací l'elegia del nostre corresponsal. Indubtablement que els mals que assenyala han influït poderosament en la decadència del Casal Català de Tucuman. Hi ha altres factors, però, que hi han contribuït també, el principal és la falta de fermesa en mantenir el segell de catalanitat estricta que hom donà al Casal, al principi. Quan una entitat té massa en compte la diversitat de criteri en apreciar la situació de Catalunya, pàtria nostra, front de l'Estat espanyol que ens volen imposar com a pàtria, i vol tractar de conciliar les diverses tendències que es manifesten en aquest sentit, aqueixa entitat forçosament acabarà en un estat caòtic que la portarà a la mort. I això és el que passa amb el Casal Català de Tucuman. Un Casal o un Centre català ha d'assenyalar, en crear-se, una línia de conducta ferma i invariable respecte al problema de la nostra subjecció a Espanya. Voler encendre un ciri a Déu i un altre al diable porta, indefectiblement, a la situació de què es plany el nostre corresponsal. Si ens considerem catalans, cal actuar sempre com a tals; ara, si és que ens considerem espanyols, actuem com a espanyols; mai, però, vulguem entestar-nos a fer-ne una cosa híbrida, mig catalana mig espanyola, perquè fracassarem i haurem d'anul·lar-nos com a força col·lectiva.

Els Catalans de Tucuman

EL corresponsal de "Ressorgiment" a Tucumán ens envia la següent crònica relacionada amb les activitats d'aquells connacionals nostres:

"El Casal Català es mor. I és el tercer que en vint anys passarà a la història de Centres i Casals fundats i desapareguts a Tucuman. Les causes? Gairebé podríem resumir-les així: falta de catalanitat i de fe en les pròpies conviccions.

A Tucuman hi ha més de cinc cents catalans. D'aquests, poc més d'un centenar donen fe de vida quan es tracta d'aplegar-los per tal de conuiu dins un mateix estatge social que els recordi la pàtria llunyana i els lligui ací pels vincles de germanor i companyonia. La manca de civisme és en molts el principal obstacle per al progrés d'una institució pròpia. Encara predomina el criteri estret i mesquí que el fet d'estar inscrit als rengles d'una entitat catalana, el comerciant sofrirà el boicot més o menys encobert dels residenciats espanyols. Oh el que pot la ignorància i l'egoisme! D'al-

tres, pobres d'esperit, no els diu res una entitat catalana i prefereixen aïllar-se completament dels seus germans de raça per a romandre en la solitud vergonyant dels sense pàtria i sense llar col·lectiva.

Però el més greu encara és l'actitud d'aquells qui havent format part del nostre Casal i havent-s'hi trobat bé, per dessídia o pel que sigui han anat abandonant-lo fins a portar-lo a l'extrem precari de què avui ens condolem. On són aquells 130 catalans, mallorquins i valencians, que sosteníem, fa sis anys, el Casal Català? La falta de voluntat en la majoria els ha fet desertar; a d'altres, és just de consignar-ho, els n'ha allunyat la crisi, però aquests són una minoria que la voluntat i la persistència en l'actuar dels qui hi restaven, hauria evitat que l'entitat se'n ressentís majorment.

Sigui pel que sigui, el cert és que el Casal se'n mor quan més necessitava Catalunya i els catalans de Tucuman de la seva actuació. L'apatia, la indiferència i la falta d'esperit cívic i patriòtic poden

Notícies

*** ENSENYAMENT DE CATALA PER CORRESPONDENCIA.** — Gràcies a les gestions realitzades per la Comissió Delegada de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana a Buenos Aires, serà un fet molt aviat la institució d'uns cursos de llengua catalana per correspondència. És imminent l'arribada del material que, per aquest objecte, facilita la Comissió Tècnica de la Protectora.

Tots aquells que desitgin inscriure's-hi poden sol·licitar dades adreçant-se a la secretaria de la Protectora a Buenos Aires: Rivadavia, 3636.

*** ART I ARTISTES CATALANS.** — La casa d'objectes d'art Nordiska Kompaniet, ha celebrat una exposició col·lectiva de pintura, escultura i gravat, exposició que ha clos la sèrie realitzada durant l'any 1931.

Catalunya hi era representada pels artistes ací residenciats F. Pascual-Ayllón, Lluís Macaya i Francesc Fàbregues els

quals han obtingut un èxit remarcable per les obres que hi tenien.

Ens complavem a esmentar-ho i, de passada, felicitem els artistes nostres.

* "D'ACÍ I D'ALLÀ" DESAPAREIX

— El número darrerament arribat del magazine "D'Ací i d'Allà", corresponent al mes de desembre, ens anuncia que suspèn la seva publicació. Les causes obceixen a dificultats d'ordre econòmic.

És una veritable llàstima que en aquest temps d'abrandament col·lectiu i després de disset anys d'existència, hagi de plegar una revista de la categoria del "D'Ací i d'Allà" que era un orgull de la tipografia catalana, ultra la seva valor literària i artística.

* HA MORT MOSSEN ALCOVER.

— A Mallorca, la seva terra, ha mort Antoni M. Alcover, il·lustre filòleg català.

La figura de Mossèn Alcover adquirí la màxima notorietat durant la presidència que exercí de l'Institut de la Llengua Catalana, secció de l'Institut d'Estudis Catalans, càrrec que hagué de deixar en virtut del desacord entre el seu mètode filològic i el mètode de Pompeu Fabra, arran la promulgació de les Normes Ortogràfiques de l'Institut.

Posteriorment obtingué del govern d'Espanya una subvenció per al seu Diccio-

nari Català-Valencià-Balear, d'escàs valor científic però de positiva eficàcia per al major coneixement de la llengua catalana.

Malgrat de les seves rebequeries als últims anys de la seva vida, Catalunya deu a Mossèn Antoni M. Alcover el molt que ha fet per al redreçament del nostre idioma.

* **UN DECALEG CURIÓS.** — Hom tradueix d'una revista professional mèdica que es publica a Mèxic, el següent decàleg. Tanmateix hom pot aplicar-lo a qualsevulla altra institució, com per exemple les catalanes. Les consideracions que suggereix aquest document ens les reservem per ara. Que cadascú hi faci les seves. El publiquem per tal com creiem que el seu contingut pot influir a extirpar els mals que s'hi assenyalen.

Diu així el "decàleg del soci derrotista":

I. — No assistir a les juntes.

II. — Si hom hi assisteix arribar-hi tard.

III. — Si la temperatura no és agradable, ni tan sols pensar d'anar-hi.

IV. — Si hom està present a les juntes, procurar trobar faltes a la gestió dels Directius i dels altres socis.

V. — Mai acceptar un càrrec perquè és més fàcil criticar que obrar.

VI. — No obstant, hom té de sentir-se molestat, si no se'l fa de cap comitè o del Consell Directiu; però si se'l nomena per algun càrrec, no assistir a les reunions que celebri el comitè o el Consell.

VII. — Si el president demana la vostra opinió prop de qualsevol afer, contesteu-li que res teniu a exposar-li. Després de la reunió, expliqueu a tothom com deuen tractar-se les coses.

VIII. — No feu sinó l'estrictament indispensable; però quan altres socis es posin en mànecues de camisa i sense pretensions i amb bona voluntat posin llur habilitat per portar a bon terme la marxa de l'entitat, proclamen que la Societat està dirigida per ineptes.

IX. — Rerraseu-vos en el pagament de les quotes, o no les pagueu definitivament.

X. — No us preocupeu per aconseguir nous socis; deixeu que ho faci un altre.

Ésser soci de la benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, constitueix un timbre d'honor i una bella executòria de patriotisme.

Mai no és tard per fer-se'n soci. Quota mínima trimestral \$ 2.—

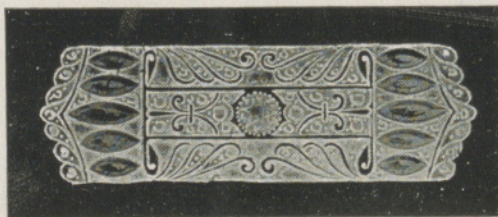
JOIERS FABRICANTS

Esmeralda, 342

Loig

U. T. 35, Libertad 3433

ASSORTIT COMPLET
D'ALHAGES FINES

MODELS ÚNICS
TALLER PROPI

Gran Premi en la 3ª Exposició Comunal d'Arts
Aplicades i Indústries de Buenos Aires.

Confiteria Catalana

CERRITO, 143

U. T. 38, MAYO 4561
C. T. 2918 CENTRAL

SARMIENTO, 850

U. T. 35, LIB. 1572
C. T. 2920 CENTRAL

"oms"

BME. MITRE, 2248

U. T. 47 CUYO 0909
C. T. 2919 CENTRAL

JURAMENTO 2380

U. T. 52, BELGRANO 0450

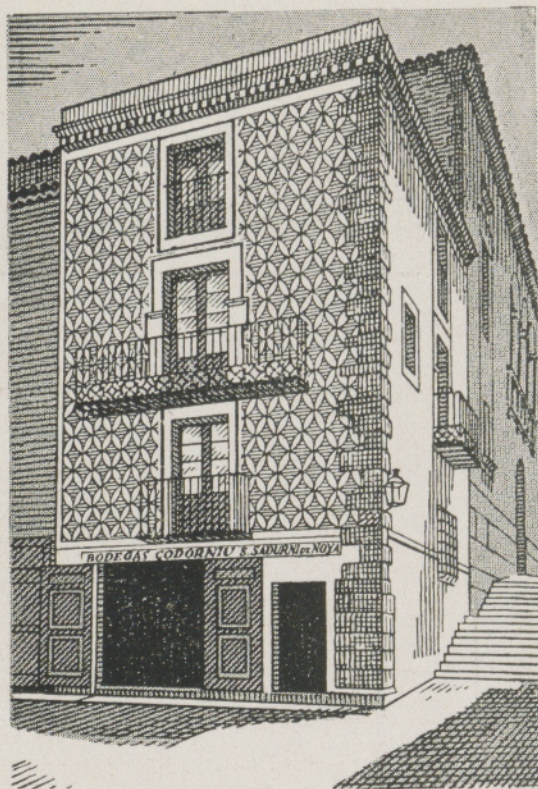
La Casa Codorniu a l'Exposició de Sevilla.

El bon gust i la fama de la Casa
Codorniu han quedat a bastament
demostrats a les Exposicions de
Barcelona i Sevilla.

Brindeu les alegries
amb
Xampany Codorniu

OMG

Únics Concessionaris: **Casa OMS**

Vista de l'edifici Codorniu a l'Exposició de Barcelona.

"La Casa de los Tornillos"

Tot allò necessari per a
Foradar, Roscar i Rectificar

CARGOLS de FERRO
i BRONZE per a ME-
TALLS. **FILFERRO** d'
ACER per a RESSORTS.
PEDRES d' ESMERIL.

BULONS per a AUTO-
MOBILS de TOTES
MARQUES.
FIBRA en XAPES i
BARRES.

Joan Russinyol
BUENOS AIRES

SARMIENTO i MONTEVIDEO
Unió Telef. 38. Mayo 1353
Unió Telef. 38, Mayo 6799
Coop. Telef. Central, 1350

Ja teniu el BLOC MANELIC per a 1932?

La popularitat del BLOC MANELIC a Catalunya i entre els catalans d'Amèrica, és cosa que ja ningú discuteix.

No falta en cap llar catalana.

El d'enguany ja ha arribat i cal que us apresseu a demanar-lo si no voleu quedar sense.

És un Breviari da catalanitat.

Ha arribat també l'AGENDA MANELIC, de butxaca, molt pràctica, la qual conté un excel·lent Mapa de Catalunya.

Recordeu-ho: Bloc i Agenda Manelic!

Demandes a Rivadavia, 3636 (Casal Català) o a "RESSORGIMENT": Pergamino 244, Buenos Aires.

A benefici de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

"Bodegas RESPLANDOR"

... (Pagès, Aymerich i Cia., MENDOZA) ...

CATALANS: Proveu el vi RESPLANDOR.

La seva indiscutible popularitat radica en el seu bon gust i en la seva qualitat immillorable.

Unics representants a Buenos Aires:

ROVIRALTA i Cia.

2868, Cucha-Cucha, 2870

U.T.59, Paternal, 2760